

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr. 12. ANUL XIII.

Telegrafulu este de doua ori pe septem-
mau: joi'a si Duminică. — Prenume-
ratiunea se face in Sabiu la expeditur'a
toici pe afara la c. r. poste, cu bani
gat'a prin scrisori francate, adresate
catra expeditura. Pretiulu prenumerati-
nei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a.
ear' pe o jumatate de anu 3. fl. 50. Pen-
tru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu
8 fl. era pe o jumatate de anu 4 fl. v. a.
Pentru princ. si tieri straini pe anu 12
pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Sabiu, in 11/23 Februaru 1865.

Inseratele se platescu pentru
intia ora cu 7. cr. sirulu cu litere
mici, in dou'a ora cu 5 1/2 cr. si
pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Dupa unu telegramu, ce priimiram in 7/19 Februaru
(Duminică), Excellent'ia Sea P. Mitropolitu Br. de Sia-
gun'a se afla in Carlovitiu.

Cuventulu de tronul frančesu.

Camerele franceze s'au deschisu in 3/15 Februaru
prin Imperatulu Napolenu III. in persóna cu urmatoriulu cu-
ventu:

Domniloru Senatori! Domniloru Deputati!

Pe tempulu celei din urma a DVóstre sessiuni speram, ca
voiu vedé complanate prin unu congressu dificultátile, ce amen-
intiau pacea Europei; dar s'au intemplatú allmintrea.

Imi pare reu de acést'a; pentrucu sabi'a adeseori taia
cestiunile in dóue, fára de a le deslegá, si unic'a bása a unei
páci duratóre este satisfactiunea, ce se da adeveratelu in-
terese ale popóreloru prin consimtiementulu suveraniloru.

Fatia cu conflictulu, ce s'a escatu pe malurile márei bal-
tice, guvernulu Meu, impartitu intre simpatiele sele pentru
Dani'a si intre buna vointi'a sea pentru Germani'a, a obser-
vatu cea mai stricta neutralitate.

Chiamata a manifestá intr'o conferintia parerea sea, ea
s'a marginitu pelánga a aduce la valóre principiulu natiúnalt-
táti si dreptulu populatiunei de a fi intrebata de sórtea sea.

Limbagiulu Nostru, in consunantia cu positiunea cea re-
servata, ce voiamu a conservá, a fostu moderatu si amica-
bilu cátra ambe pártile.

La médi'a-dí a Europei Franci'a a fostu destinata a aret á
mai cu energiá actiunea sea. Eu amu voitu a face posibila
deslegarea unei probleme grele.

Conventiunea din 15 Septembrie, libera de interpretári
patimasie, sacréza dóue principie mari: adeca intarirea nou-
lui regatu alu Italiei si alu independintiei sántulu scaunu.

Starea cea provisorie si precaria, ce starni atátea nelini-
sciri, este p'ací sa dispara.

Nu mai sunta membrele cele risipite ale patriei italiene,
cari incérca a se lipi prin legaturi debile de unu statu micu,
situatu la pólele Alpiloru; este o tíera mare, carea, inaltian-
du-se préste prejudicie locale si despretiundu interitári nesoc-
otite, cu ndrasnéla transpune capital'a sea in inim'a penin-
sulei, asiediandu-o între Apenini cá intr'o fortarétiá neocu-
pabila.

Prin acestu actú alu patriotismulu se constitue Itali'a in
modu definitivu si se 'mpaca totdeodata cu lumea catolica; se
obléga a respectá independintia sántulu scaunu, a aperi
fruntariile staturiloru romane, si astfelu ne concede a re-
trage trupele nóstre.

Teritoriulu papalu, garantatu in modu eficace, se afla sub
scutintia unui tractatu, ce léga ambe guvernele in modu so-
lenclu. Conventiunea prin urmare nu este arma de resboiu,
dincontra in sa unu opu alu pácei si alu impacárei. —

Apoi trece cuventulu la referintiele Mexiculu, ale Iapa-
nulu, ale Africe, resp. ale Algeriei, dupa cari dice: In mo-
dulu acést'a tóte expeditiunile nóstre suntú aprópe de termi-
nate. Trupele nóstre terestre au desiertatu Chin'a, si marin'a
este de ajunsu, pentru de a sustiné coloniile nóstre in Cochín-
chin'a; armat'a nóstra africana se va reduce; cea din Mexicu
se re'ntórcé dejá la Franci'a; garnisón'a din Rom'a se va re-
'ntorná in curendu, si astfelu inchidiundu templulu resboiulu
vomú scrie cu mandria pe unu nou arcu de triumfu cuvin-
tele: „Gloriei armatei franceze pentru invingerile eluptate in
Europ'a, Asi'a, Afric'a si Americ'a.“

Sa ne dámu fára grija la lucrurile pácei. Intervalulu ses-
siunei se va 'ntrebuintia pentru scrutarea mijlóceloru, pentru
de a'mmúlti bunastarea morala si materiala a poporulu, si ori
ce idea folositoare si adeverata este sigura, ca Eu o voiu sus-
cepe si D-Vóstra o veti priimi.“

Trecendu acum la lucrurile interne ale imperiulu, in fruntea
ingrijirii sele Imperatulu pune religiunea si invetiamentulu publicu

apoi promite sprijinirea asociatiuniloru comerciale, dupa aceea
autonomi'a comunelu si a departamentelu (judetieloru), mai
departe libertatea comerciala, zidiri mari publice, marin'a de co-
merciu etc. Cu privire la comerciulu Franciei dice, ca acél'a, care la
anulu 1851. ajungeá numai la 2614 millióne, astadi trece préste
7000 millióne. Pentru libertatea personala se voru dá prin
legi nóue garantii mai bune, in urm'a caroru'a, dupa unu prin-
cipiulu vechiu romanu debitorulu va respunde cu averea, ear
nu cu persón'a sea pentru flatori'a sea.

Incheierea cuventulu este acést'a:

In afara sa traimu dar in pace cu diferitèle póteri, si sa
facemu a se audí vocea Franciei numai pentru dreptu si drep-
tate; inlantru sa aperiámú ideile religiose, fára de a lasá ce-va
din dreptariile potestáti civile.

Sa largimú invetiamentulu in tóte clasele societáti; sa
simplificámú admirabilulu nostru sistemu de administratiune,
fára de a-lu derapaná; sa dámu comunei si departamentulu
o viétia mai independinte, sa desceptámú iniativ'a individuala
si spiritulu de Asociatiune; in fine sa radicámú spiritulu si
sa intarimú corpulu natiunei.

Insa cu tóte ca ne facemu propagatori zelosi de reforme
folositoare, totusi sa sustinemú cu soliditate fundamentele con-
stitutiunei nóstre.

Sa ne opunemu esageratelu intentiuni ale acelu'a, cari
provóca modificári numai spre scopulu acelu'a, pentru de a res-
tórna aceea ce amú ziditu noi.

Utopi'a é pentru búna stare aceea, ce este illúsiunea
pentru adeveru, si progressulu nu e nici decum realizarea unei
teorii mai multu ori mai putinu spirituóse, ci 'ntrebuintiarea
resultatelu esperiintei, sacrate prin tempu si acceptate de
opiniunea publica.“ —

Prinsorile.

(Continuare si capetu din nr. premergatoriu.)

Tocmai despre Transilvani'a lipsescu datele cestiunate;
scimú, in sa ca localele acestea si in Transilvani'a in propor-
tiune nu voru fi mai pucinu impopulate cá in celelalte tieri
ale monarchiei.

Betránii ne spunu, ca pe vremea lorú nu erá atátea lid-
túti, nu se intemplau atátea fapte de nimic'a, pentrucu déca
cine-va si-uitá de obligaméntelú sele si treceá prea departe
de detoriele sele, apoi erá toiagulu de alunu si alté torturi, cá-
re asceptau pre facatorii de relé. Noi candu audimú de acelea
zimbimú cu óresi care sumelú si dicemú, ca acum au trecútu
acei tempi barbari si astadi ómenii trebuie tractati cá ómerii
in modu umanu.

Acei betráni in sa si esperiinti'a nóstra chiarú ne spuné,
ca tractarea acést'a umana face pe misiei si mai indrasneti
si asiá numerulu lorú nu scade; ci se mai maresce.

Dar nu e tractarea cea umana, carea immultiesce séu celú
putinu nu scade numerulu pedepsitoru, ci moralitatea popo-
rulu préste totu. Mai vine apoi staréa materiala a unui
poporu, carea candu este rea, reduce pré multi la faptele
fára de legiloru. In fine tractarea nu cea umana, ci cea u-
nilateralá a celoru pedepsiti, pentrucu ei fiindu privati de li-
bertate suntú privati si de o educatiune spirituala, nedandu-
li-se nici unu pastoriu sufletescu, séu dandu-li-se, apoi li se dá
cate unufu, care n'are nici o arma cu care sa póta combaté
relele din anim'a lorú, care n'are nici unu balsamú, ce sa
le tórne in sufletulu lorú; in fine venirea in atingere unii cu
altii si in scóterea prin publicu la lucru, unde i se tocesce
fia-cáru simtiulu de rusine, devenindu pe urma falosu a sú-
ná ferele de piciórele sele.

Urmarea cea mai firésca din aceste tóte este, ca repe-
tirea faptelu contrarie legiloru este apoi la ordinea dílei si
la ce sa se mire atunci cineva, candu vede, ca veghiatorii tem-
nitieloru chiama de departe pe nume pre celu adusu de gen-

darmi, și acest'a răspunde iarasi cu cea mai mare afabilitate și franchetia ?

Simțiula de onóre e lucrulu celu mai firescu, care pôte feri pre omu de asemenea triste positiuni. Simțiula de onóre este insa impreunatu de cultur'a spirituala a unui poporu, și asiá nu potemu veni decâtu la conclusiunea, ca immultirea numerului a ori ce felu de institute educatóre aru impuținá forte multu numerulu atátoru nenorociti.

De bunatatea acést'a s'aru legá mai departe și liniscea cea mare a tuturoru cetatieniloru și preste totu starea cea pacifica, in carea inaintéza și prosperéza binele comunu.

Pentruca cá sa nu punemu insa aceste binefaceri ale omenimei in unu viitoriu mai departatu, și cá chiaru și acei nenorociti sa se póta bucurá de densele, potemu pretinde, cá și la noi in tiéra sa se in'roduca alte mesuri la tractarea arestantiloru.

Angli'a, carea seryesce in multe privintie de modelu continentului europénu, și in privintia acést'a se distinge. Ací statulu cauta in modulu celu mai salutaru a-si usurá chiaru și sarciná intretinerii osanditoru, dandu-le in multe casuri inainte de espirarea terminului voia de a esi din prinsórea loru.

Mai nainte de a-i eliberá insa, acei'a au sa tréca prin mai multe purgatorii aspre, și adeca mai antáiu trebuie sa petréca unu restempu de 9 luni de dile in Pehondille (London) in singuritate și tacerea cea mai stricta. In tempulu acést'a nu póte nici sa véda pre cine-va, nici sa vorbéca vreunu cuventu afara déca suntu intrebati de inainte-statatorii loru.

Candu se ducu la biserica, suntu mascati, încátu nu se cunoscu unii pre altii. Fiacare osanditu trebuie sa invetie séu sa se ocupe cu vreo meseria séu altu lucru mecanicu. Din castigulu dupa lucrulu seu i se inscriu bani pe tóta septemán'a, dupa cum e diligint'a lui 4—8 pence (15—35 xr.)

Dupa statiunea acést'a d'antáiu și dupa o purtare buna continua vinu delincuentii in Woolwich, unde potu priimi și epistole și visite din partea rudeniiloru, insa numai totu in a dóu'a luna. In tempulu acést'a dispune liberu de 3 pence pe septemána. In a trei'a statiune are disponibili 6 pence și le imbunatatesce și mâncarea. In a patr'a statiune capetala dispunerea sea 9 pence și lumina in chilia. Banii, ce si-i castiga, i capeta la urma candu scapa din prinsóre, dupa ce se tragu spesele intretinerii.

Sumele, ce le iau cu densi din prinsorile loru, variéza între 5—20 puncti sterling (45—220 fl. v. a.) Sum'a acést'a o capeta nu deodata, ci in rate pe lângá atestate dela antistitiile locului unde se afla.

Reformarea prinsoriloru in intielesulu aretatu n'aru fi nici barbara nici pré móle cu calcatorii legiloru, prinsorile atunci n'aru fi numai locuri unde cine-va sa se caiésca de pe catulu seu, ci locuri cari aru servi și de indreptare de coregerea vietiei.

Statulu și societatea aru castigá, căci statulu aru scapá de multe spese, ear societatea aru avé cu atáti mai multi membri, cari sa lucre pentru binele și prosperavea ei!

Dela Senatulu imperialu.

In fine caus'a contributiei personale in Transsilvani'a ajunse la capetu in siedinti'a 27. din 10 Februaru n. Comitetulu, care, dupacum scimu, fusese insarcinatu a referi, care e datulu autenticu pentru intrarea in activitate a acestei legi: 1 Ianuariu ori 1 Aprile 1865? declara, ca 1 Ianuariu, și acést'a apoi la votare se și priimesce; asemenea se priimesce propunerea lui, ca legea acést'a are valóre și pentru anulu 1866. In fine se priimesce legea și in a trei'a citire cu maioritate mai de 100 voturi. Propunerea comitetului, a se esprime dorintia, cá regimulu sa aduca unu proiectu a-supr'a modalitatii, cum s'aru poté acoperi scadiamentulu din mijlócele tieiei? inca se priimesce. — Nainte de acésta ordine a dilei adusesse regimulu mai multe cereri de bugete suppletorie: pentru immultirea gendarmeriei in Croati'a și Slavoni'a, pentru spesele senatului imperialu, a cărui sesiune se prolungece cu trei luni etc.; ear abl. Iliutiú din Bucovin'a interpelase pre ministrulu de statu in privintia legeri fonduriloru de comune și de drumuri in Bucovin'a, și ministrulu promisese a raspunde cátu mai curendu. Celelalte suntu lucruri de insemnatate mai marginita.

In siedinti'a 28., din 6/18 Februriu, regimulu aduse bugetulu pe 1866. (Mai pe largu in numerulu venitoriu.)

Cuventulu d-lui G. Baritiu,

rostitu in siedinti'a casei ablegatiloru din 25 Ian. (6 Februaru) dupa „Gaz. Trans.“ este celu urmatoriu:

„Candu mi-amu lnatu voia in 19 Nov. 1863 a face propunere pentru total'a desfiintiere a contributiei pe capu in

Ardélu, eramu de credin'ia, cumca acésta propunere, de si nu in acel'asi anu, dar totusi in sesiunea cea mai de aprópe si-va avé resultatulu doritu pentru marele principatu Transsilvani'a. Trebuiamu cu atátu mai vortosu se crediu la unu astfelu de resultat, fiindu cá ori și cum, dar nu potu supune cumca apromissionile, facute M. P. Transsilvani'a alátu in senatululu intaritu cátu și mai tardiu, nu voru sa se implinesca, și pentruca credeamu, cumca in fine voru disparé odata din istori'a Transsilvaniei reminiscintiele cele forte neplacute de capitatia, de asiá numitulu haraciu turécscu; pentruca, ce e alt'a darea pe capu, decâtu o remasitia de pe tempulu vechiu alu Turciloru?

Priimindu eu in sesiunea acést'a proiectulu regimului și cetindu parerea data despre elu din argumentele aduse acolo, in adeveru n'amu potutu asceptá alt'a, decâtu, ca se va face propunere, cá darea pe capu sa se desfiintieze cu totulu; insa singuru proiectulu de lege-mi dicea din contra, ca se propune numai, cá sa se radice a 4-a și respective a 3-a parte din darea pe capu. Cu tóte acestea insa amu trebuitu sa-mi facu in siedinti'a trecuta trist'a esperiintia, cumca dintr'o parte i s'aru disputá Ardélului chiaru și mic'a acést'a usurare, și usurarea acést'a cu a 4. și respective cu a 3. parte se considera — fia-mi ertatu a dice — nu numai cá unu sacrificiu séu jertfa, cum se dice in sprijinire, ci chiaru cá unu felu de elemosina, (mila, pomana) ce se da Ardélului. Ei bine, domnii mei; dar eu sum pré convinsu, ca tóta poporimea Transsilvaniei nu se róga de mila, ci ea cere numai dreptate. In siedinti'a trecuta se dicea dintr'o parte, ca déca s'aru radica acésta parte a dárei pe capu, pentru a cárei delaturare tocma se face propunere, atunci sum'a aceea aru trebui sa se suplinésca din vreo alta funtána, insa ear totu numai din Transsilvani'a; ce e mai multu, ca chiaru și comitetulu propune, cá apoi mai tardiu sa se póte de grija, cá scadiamentulu acést'a sa se acopere din mijlócele tieiei Ardélului.

Care scadiamentu, domnii mei? Au dóra, cumca Ardélulu platesce numai 10% contributiune pe pamentu? Au nu e sum'a, ce o platesce ea in darea pe capu, mai mare decâtu contributiunea pe pamentu? Au nu face acést'a laolalta 20%? Domnii mei! Aceste contributiuni laolalta facu peste 20% și de'mpreuna cu aruncaturile pentru resbelu mai pe atátu de multu, pe cátu se dice, ca platescu provinciile germano-slavice. Insa fiindca la cestiunea acést'a s'au adusu inainte mai multu totu cifre, sa-mi fia și mie iertatu a me servi cu cifre.

Tóte venitele, care cugeta statulu a le trage din Ardélu pe anulu 1865, facu sum'a de 15 mill. și 5—600 mii fl. Voimu sa incheiamu aici unu bilantiu? Eu sum de acord! Déca in Ardélu ese venitu de 15 mill. și atátea sute de mii fl., apoi aru trebui sa credemu, ca aceeași suma aru trebui sa se și spendeze in tiéra — pentruca in intielesulu cuventárei domnului professoru Libloy sa nu se atinga capitalulu in tiéra. Insa tocma acést'a la noi nu se pré intempla; pentruca ce capeta M. Pr. Transsilvani'a din acestea 15 mill.? In casulu celu mai bunu 3,500,000 fl., déca ad. se va priimi bugetulu cancelariei aulice a Ardélului. Si ce inca mai incolo? Póte spesele pentru mic'a garnisóna, care se tine in Ardélu, și spesele, care le facu directiunile de finantia. Insa acestea, de siguru, ca nu facu 3 mill., prin urmare Ardélulu nu capeta nici pe jumetate din ceea ce platesce pe anu in cass'a generala a statului. Insa dupa datele, care le amu la mâna, Ardélulu perde inca și la alta parte, — ad. prin negociulu seu pasivu deadreptulu și nemijlocitu la provinciile germano-slavice pe totu anulu celu pucinu câte 5 mill. fl. Tocma pentruca la noi nici odata nu se portá grija de industria, încátu noi totu ce se numesce manufactura și fabricatu trebuie sa tragemu din provinciile germano-slavice și prin aceea suntemu tributari provinciiloru germano-slave și inca contribuenti de mai nainte și de sute de ani, ni se mai trage din mâna nu aláin din veniturile nóstre, cátu din capitalulu nostru din anu in anu cu milliónele.

Cum se póte dara vorbi sub aceste impregiurári de asemenea sarcini contributunari, — trebuie sa marturisescu — ca nu cuprindu cu mintea. O sarcina egala contributivnala numai atunci póte fi, candu toti factorii contribuabilitatii in tóte tierile voru fideopotriva, ceea ce cu privintia la Transsilvani'a nu póte fi, și nici ca e.

Din cuventárele cele alese ale aceluor domni, cari sprijinira propusatiunea regimului — pe cátu mi se póte — nu voiu a repeli nimicu, fiindca acestea suntu inaltei case pré bine cunoscute; eu nu voiu a memorá nice un'a nici din celelalte contributiuni, cari se insrasera anumitu din partea d. prof. Schuler: ci voiu aici a improspetá numai inca un'a contributivne, care se trage de pre Ardélu, fára cá sa se spuna vreodata tieiei acesteia, ca in ce proportiune și in ce mesura se radica, și pe acést'a o numescu cu contributiune

de sânge, despre care în diet'a Ardélului s'a facutu vorba de atâtea ori și despre care încă s'a petitiunatu și la pre înaltulu tron. Caus'a recrutat'unei în Ardél e totu atât de disproporțiunatu apasatóre, că și celelalte negocie contribuționali. Nu e de ajunsu, ca M. Pr. Ardélulu până la anulu 1851, afara de regimentele regulate, mai susținî încă cinci alte regimente de granitia, și ca aceste regimente — de comunu în tempu de pace câte trei mii, ear altfelu câte patru mii fetiori de regimentu — au aperatu tier'a gratis cu spesele sale proprii atât în contr'a Turciloru, câtu și în contr'a ciuimei și în contr'a lotriloru; dar apoi aceleasi regimente la tempu și în tóte resbelele trebuia cea mai mare parte sa și easa din tier'a, ear tieri Ardélului nu se resplátî acést'a nici odata în ceva modu, ad. prin reforme interne, căci mai multu tier'a acést'a nici a acceptatu și mai multu nu ascépta nici în diu'a de astadi. Ci nu e destulu cu acést'a; Ardélului i s'a trasu cu incetulu din mâni și negociulu — pentru care elu s'a luptatu sute de ani, că sa și-lu apere — și acést'a prin navigat'ia cu vaporu pe Dunare.

La prim'a vedere pôte ca voui aparé ridiculu, ca aducu acést'a din partea Ardélului, că unu graumentu, înainte, că cum n'asiu voi, că o apa că acést'a sa se folosésca în modulu acést'a, cum trebuie sa se folosésca ori ce alta apa și precum în adeveru se și folosesece. Eu însa acést'a o pricepu cu totulu altmintrenea. Înainte de ce s'a începutu navigarea cu vaporu pe Dunare, totu negociulu de transitu din provinciele germano-slavice și încă și din tóta Germani'a către Orientu și anumitu în Principatele dela Dunare și până la Constantinopole a trecut prin Ardél, și acést'a a fostu un'a din cele mai de capetenia fontâni de venitu ale tieri acéstei'a.

Ei dar dupa ce navigarea pe Dunare a trasu cu totulu din mân'a Ardélului negociulu de transitu, urmarea cea mai naturala aru fi fostu, că sa se ingrigésca pentru alte mijlôce de comerț și comunicatiune, sa sa fia deschisu pasurile cele strimte ale Ardélului către Principate prin drumuri bune, sa se fia facutu celu puțin cele două mai mari riuri ale Ardélului Muresiulu și Oltulu navigabile până la punctulu, de unde se potu în adeveru și face pasavere, și prin acést'a sa se fi esploatu anumitu salinele de lângă Muresiu cu totulu altfelu și acést'a cu atât mai multu, cu câtu ca este de comunu cunoscutu, ca atât într'un'a parte a Ardélului, câtu și într'un'a a Ungariei poporul tieranu chiaru și palent'a și négr'a lui pâne în forte multe locuri și tinuturi încă totu mai trebuie sa o mance nesarata, necum sa fia în stare a mai dá și viteloru sare.

Acestea aru fi fontanile din cari s'aru poté suplini darea pe capu nu numai în totalitatea sea, dar și pe de 2 ori și de 3 ori pe atât'a. Candu s'aru bucurá Ardélulu de astfelu de conditiuni, cu buna sêma nu s'aru plange despre neegalitatea sarcineloru contribuțunei. Pâna candu însa în Ardél nu se voru implini aceste conditiuni, pâna atunci, diu eu, ca în întielesulu Domniloru acelor'a, cari au vorbitu în contr'a propunerii, nu va poté fi nici vorba de o egala contribuabilitate.

Nu voui a desfasurá mai pe largu obiectulu acést'a, ci spre incheiare me provocu numai la o fapta complinita, care veni înainte în diet'a Ardélului din anulu trecut.

Atât la pertractarea cestiunei dessarcinârei pamentului, câtu și la a cestiunei fondului provincialu și în fine cu ocaziunea unei propuneri facute de dep. d. Mauu, că sa se desfiintieze darea capului, diet'a Ardélului a dechiaratu cu unanimitate, ca cea mai ferbinte dorire a tieri Ardélului prin urmare și a dietei e, că darea pe capu sa se desfiintieze cu totulu și încă fără că sa se marésca celelalte contribuțiuni, fiindcă și în dieta se facura provocâri totu la total'a lipsa de aceleasi conditiuni, care singure potu face pe o tier'a, cum e tier'a Ardélului, destoinica de a contribui. Deci, deca eu voui votá pentru propunerea regimului, acést'a o voui face numai într'atât'a, în câtu potu eu considera acést'a scadere cá o platire cu scadiamentu facuta în favórea tieri Ardélului, ear nu cá mila, dare de pomana, și-mi reservezu a propune la tempulu seu, că darea pe capu în Ardél sa se desfiintieze cu totulu câtu se poté mai curendu. Deca propunerea, ce sta deodata cu proiectulu la ordinea dilei, se va priimi de către înalt'a casa, atunci, înaltu presidiu! mi-reservezu a face alta propunere, că celu puțin unu scopu totu sa se ajunga, că și acést'a puținica scadere sa nu se amâne la calendele grecesci.

Conferintiele banale din Croati'a

și-au terminatu lucrările cu conceptarea și priimirea unui proiectu de lege electorala pentru fiitórea dieta. Proiectulu acést'a se crede ca numai în putine puncte se abate dela celu

din anulu 1861, mai cu sêma în imputînarea numerului deputatiloru. Conferint'ia au asternutu lucrările sele Maiestâti Sele într'o reprezentatiune, în carea între altele se dice și aceea, ca nobilimea e gat'a a jertfi din prerogativele și drepturile sele atât'a, câtu cere spiritulu tempului, dar cu deplina libertate și numai pe calea constituționala și legala. —

Delânga Clusiu, în 6/18 Februaru 1865. Onorate Domnule Redactoru! Cu câtu e mai profunda dorerea ori căru Român bine simțitoriu, candu vede în tóte dilele starea cea misera și decadiata a scóloru nóstre comunale, pe atât'a mai multu trebuie sa creasca de bucuria inim'a lui, candu are barem candu și candu ocaziune a vedé câte unu barbatu punendu-se cu capacitate, zelu și rabdare în fruntea acéstei cause sfinte, sfinte cu deosebire pentru noi Români cei atâtu de înapoiati în cultura. Unu atare esemplu suntemu norocosi a vedé și în Parochulu nostru Ioann Cretulescu Condorulu din M. Gyeró-Monostoru, care a sciutu conduce poporul seu asiá de bine, încátu prin contribuiri de buna voia a datu fiacare familia câte ce-va și s'a obligatu a dá pe 10 ani pentru scóla, resp. pentru léf'a invetiatorului. Astfelu punendu-se temeulu unui fondu scolasticu în 1 Ianuariu 1861, acél'a astadi numera 400 fl. v. a., și este sperantia, ca pâna la finirea celor 10 ani fondulu va avé 1000 fl. v. a., din ale căroru interese se va poté, de-si nu acoperi pe deplinu dar celu puțin ajutorá dotarea unui invetiatoriu dupa spiritulu tempurilor nostre celorlu luminate. — Fapt'a în siue și de sine se lauda de ajunsu, și nu are lipsa de aprobare în publicu; amu crediutu însa, ca sum datoriu a face amintire despre dens'a, un'a pentrucá sa aretu, cum unu pastoru susțescu cu râvna și cu mijlôce putine poté face séu barem pregatí unu bine mare, alt'a pentrucá prin reusirea cea cu rezultatu a acéstei întreprinderi sa se imbarbateze și alti barbati, pre cari Domnedieu i-a pusu în fruntea poporului, a încercá în sferile lor asemenea începuturi, ce potu fi totu atât'a semintie roditoare pentru unu venitoriu mai bunu alu poporului nostru. — De aceea amu nadejde, Dle Redactoru! ca nu-mi vei reieptá rogarea de a dá o palma de locu celorlu de susu în „Tel. Rom.“; care credu ca merita a fi cunoscute și în cercuri mai largi. Astfelu cercandú a ne ajutá noi, ne va ajutá și Domnedieu! —

Montagnan'a 28/1 1865. Onorate Domnule Redactoru! Rentorcendu-me din calatori'a-mi oficiosa la postulu parasitu vremelnicesce, — me simtu mai nainte de tóte îndatoratu a aduce la cunoscint'ia publica ce-va despre însemnaciosulu presentu alu serbatoriloru espirate, care de-si au întârziatu departandu-se de momentulu celu potrivit, — totusi mai bine și mai tardiu decátu nici candu. Mi i-au dreptu aceea libertatea a ve 'mmulti ostenelele *) aceste renduri, — cari pelânga tóta reverint'ia îndrasnescu a Vi le comunicá aicea:

Resunetulu celu plinu de bucuria, care a 'ncalditu inimel' toturoru Româniloru din tóte pârțile Monarchiei, — a strabatutu cá unu fulgeru ajungendu și pâna la noi, câtu ni se pareá ca audimu resunetulu cerescu alu angeriloru ce vesteau pastoriloru bucuria mare, — dicendu-le: „Astadi s'a nascutu voue — — mantuitoriulu vóstru — — — în cetatea — — Iui Davidu.“

Acést'a imbucuratóre scire, ce ni o vestesce lini'a telegrafului vienesu cá unu presentu alu Craciunului, și tocmai în ajunulu nascerei Domnului nostru Iisus Christosu, fú stralucit'a și imbucuratórea scire despre re'nvierea Mitropoliei române în patri'a nóstra.

Parintii numerosiloru juni români, ce se se afla înstreinați prin Itali'a, voru crede ca fiii lor suntu înstrainati și despre scirea cea rara și de mare însemnătate ce a resaritu în patri'a lor; însa noi adeverimu, ca suntemu departati numai cu trupulu, eara nu și cu spiritulu de fii patriei, ce încungiu-ra pre unu Principe bisericescu, fiindcă și pentru noi s'a nascutu Mitropoli'a cea dorita, — și noi amu gustatu cu betia din bucuri'a ce a fulgeratu prin droturile electice din Vienn'a la Itali'a, cá presentulu Craciunului, — și noi amu cantatu „în locu de colinde“: — „Pre Archi-Episcopulu și Metropolitanulu nostru Andreiu — — —“ Domnulu sa-lu pazésca întru multi ani cu pace! — facendu începutu pomenirii la sant'a Liturgia din diu'a nascerei Mantuitoriului nostru Iisus Christosu la care au asistatu lângă D. Colonelu și comandante alu acéstei castru și Vicecolonelulu Petroviciu, Majorulu Br. de Uraça, Majoru cavale Pavlicovski, fiesce care în fruntea batalionului seu, spre cea mai mare bucuria a correligionariloru nostri de confessiunea greco-orientala.

Facendu acést'a publiculu nostru cunoscutu, credu a face

*) O de le-aru immulti multi și de multe ori! Red.)

placere, nu numai aceluia părinti și nemi, ai căroru fii alcatuiescu aicea unu castru romanescu, și prin urmare se intereseza a se ce-va și despre strainatatea noastră; ci chiar și Domnilor cari ne sunt totodata prepusi și cei mai de aproape protectori ai nostri, cari împreună cu noi au contribuit la bucuria, ce ni-au încălzit inimile.

Este știut, ca suprindiindu-ne vr'o bucuria mare, ne pface cu totul stramuteudu-ne în alte situațiuni ce-va mai pietose înaintea lui Domnedieu, și mai îndurătoare înaintea lumii, pre carea tocmai o simțirăm cu asta ocașiune mai multă că ori cându, și deschilinitu la diu'a santului Botezu alu Mantuitorului.

Aflu de prisos a mai aminti, ca dor în tota Monarchia capelele nostre de confessiunea gr. orientala sunt cele mai simple și mai serace, și cumca ele sesustinu numai prin ajutorul și protectiunea primului comandante alu castrului atarnatoriu. Insa, cu atât'a mai vertosu me vedu nevoitu a face on. nostru publicu cunoscuta Capel'a castrului acestui'a, dora dintre toate capelele unic'a, care în simplicitatea eii se poate distinge la sublimulu nume de sanctuaru ddiescu, fiindca ea poate infatisia unu inventariu, care alte capele dotate și sprijinite numai din partea maritului erariu nu pot sa aiba acele utensilii, cu care se poate fal astadi capel'a noastră permanenta d'aici. — Si aceste toate se potura procura numai prin ajutorul Ill. Sele d. Colonelu și Comandante alu Castrului de lini'a 31. Antoniu D o r m u s, care și în anulu espiratu a gratificatu capelei nostre gr. ortodoxe unu potiru, o patina, o stea, o copia și o lingurita, toate de argintu curatu, pe din launtru aurite, pre care eu din caus'a de a nu vatemă bun'a vointia și modesti'a generosului nostru Protectore, n'amu indrasnitu a le face cunoscute buciundu-le preste voi'a Ill. Sele: cu bucuria insa mi i-au initiativ'a cu asta ocașiune facendu cunoscutu on. publicu romanu nobilele fapte ale suslaudatului d. colonelu, care că unu bunu cristianu alu bisericii romano-catolice nu ignorăza a noastră greco-orientala, ci o sprijinesce cercetandu-o cu ocașiunea fiacarei solemnități.

La botezulu Domnului a infrumsetiatu și înaltiatu marimea serbatorei totdeun'a, mijlocindu cele mai splendide întreprinderi, cum la s. Liturgia asiă și la santirea apei, — în presentia înaltiloru d. generali, oficeri maiori și subalterni din ori care garnisona în ori care anu cu deschilinitu zelu și pietate, spre celu mai adeveratu esemplu în fruntea acestui vestitu regimentu.

În anulu acest'a se pareă ca după pregătirile ce se facuseră sa se destinga parad'a botezului mai pre susu de cele 13 din restempulu servitiului meu în acestu castru, insa unu ôspe neacceptatu (prim'a neua în Itali'a) nimici totu proiectulu, câtu a facutu o neplacuta sensatiune între acei Domni și cameradi ai nostri, cari cu bucuria acceptau diu'a botezului.

În sér'a ajunului — — pelângă tota machnirea rechiamandu parad'a s. botezu din caus'a continuării ploii cu ninsore, me surprinse o epistola cunoscuta și unu pachetu de însemnatu volumu. Tremurandu rupsei sigilulu și celii:

Mein lieber Poppovicu!

Das Offiziers-Corps übergibt der griechisch nicht unirten Capelle einen Fuss-Teppich. — Möge unsere Liebe für die im Regimente so zahlreich vertretenen Genossen dieses Glaubens und unsere Achtung für deren Vorsteher einen kleinen Ausdruck finden.

Mit diesen Gesinnungen zeichne ich mich als

Ihr ergebener

Montagnan'a am 17 Jänner 1865.

Dormus, m. p.

Oberst.

Eata ca pre câtu ne intristase tempulu, care ne rapi bucuri'a dilei solemne, cu atât'a ne-a mângaiatu presentulu Capellei orientale din acestu bravu Castru, — care după pare-mi debuie sa sune aproape la 80 f. v. a.

În ametiél'ade bucuria nu me potui reculege din confusiune, — pentru aceea nu me multiamii în scrisu, ci acceptandu sa tréca activitatea divina pe dimineti'a venitore după s. Liturgia și santirea și binecuvântare prin stropirea cu aghiasma mi luaiu voia dela supremulu comandante și asiă rostii cele următoare:

„Pre cei ce iubescu frumseti'a casei Tale, Tu pre acia i premăresce cu domnedieiesca puterea T'a, și nu ne lasă pre noi cei ce speramu întru Tine!“ —

Asiă s'a rogatu, se roga și se va mai rogă totdeun'a bisericii noastre la ncheierea fiesce cărei s. Liturgia, pentru toti credinciosii creștini ce o decoreza și infrumsetieza asiă me voiu rogă și eu pentru acia, cari iubescu frumseti'a casei Domnului — sprijinindu-o și îmbogățindu-o numai cu daruri și ajutoare, dar chiar și cu presentia de fatia ce ne face cu ocașiunea ori cărei dile solemne.

Recunoscatia, este tributulu celu mai firescu alu fiesce căru omu; — acestu tribut se cere astadi și dela mine în numele mai-cei nostre biserici; insa me vedu înduratu a marturisi, ca ace-

ia ce simtu eu astadi, nu o potu margini aicea în scurte cuvinte — fiindca marginele espressiiloru mele nu sunt și marginele simțimentelor ce me îndemna a cuvintă; pentru-ca, precum angustimea tempului asiă și întreitele funcțiuni ale serbatorei de adi, me oprescu de a prelungi cuvântarea, spre a nu osteni bun'a vointia a ascultărei DVóstre, rostindu ce-va și de însemnalatea serbatorei de astadi; pentru aceea me marginescu a aminti numai aceea, ce-mi jace în cea mai strinsa datorinția, adica: despre sincera-mi multiamire pentru darulu ce încoronăza toate darurile Capelei acestei'a, în care ne-amu adunatu că sa marimu pre Domnedieu în fapte, în cugetu și în cuvintu.

Iscusinti'a santei scripturi ne invită a cunoșce, ca simbolulu curățeniei e vestimentulu santului botezu; Provedinti'a divina, carea a înzestratu pre Illustr. Sea D. Colonelu și Comandante alu nostru cu atât'a întielepciune, i-a mai adausu și aste idei maretie a infrumsetiă cas'a Domnului daruindu santului Botezu de astadi nnu covoru stralucitu, care de a și decursu din mai multe părți, totusi urditoriulu acestei fapte maretie se cuvine cea mai antăia și mai profunda multiamita a noastră.

Eu că primul servitoriu alu acestei Capele serace, de și nu me potu fal cu alte-va decâtu numai cu aceste cuvinte simple totusi indrasnescu a ve asicură, cumca decurgu din anima curata și din sufletu plinu de multiamire, care recunoscatore multiamire o și asternu aicea înaintea lui Domnedieu și înainte sant. seu altaru că celu mai sacru tribut, care se cere a se aduce prin mine în numele clerului și alu poporulu.

Fiindu insa ca faptele cele maretie ale DVóstru coversiesce toate urările ce se cere a se aduce prin rostulu capelaniei mele, ce nu totdeun'a e competente în paralela cu nobilimea ce a-ti aretat astadi cătra cas'a Domnului de alta confessiune tinătoare; pentru aceea mi i-au refugiulu la celu mai antăiu principe bisericescu, și în numele Eminentiei Sele a naltu présantului nostru Archi-Episcopu și Metropolitanu alu diecesei române gr. or. din marele principatu alu Transilvaniei și din regatulungariei, aducu cele mai sincere urări, mai antăiu Illustr. Sele d. Colonelu și Comandante alu nostru Antoniu D o r m u s, Domnilor oficeri stabali și subalterni, și tuturor celoralți cameradi ai nostri. — Provedinti'a cerasca, carea cu a ei apertore egida a povetiuitu pretotindenea, chiaru și în cele mai periculose resboie, — sörtea și renumele regimentului și alu eroilor lui comandanti, sa fia și de aci înainte cu voi cu toti, binecuvântandu ve lucrările cu bun'a sporire a lui Moise, — cu întielepciunea lui Solomonu, — cu tari'a lui Samsonu și cu invingerca lui David; — sa ve încoroneze și decoreze faptele vóstre cu cele mai splendide semne de biruintă, precum ati decoratu și infrumsetiatu voi cas'a Domnului cu utensilii pretioase și demne de eterna memoria.

Si nici ca me ndoiescu a speră în implinirea acestor urări adeverate și juste, fiindca vi le postescu întru numele Domnului, din cas'a Domnului, din sufletu plinu de multiamire. Speranti'a divina me îndurăza a crede, ca totu acel'a apertoriu și cerescu conducatori, care a sprijinitu în totu loculu și la toate întreprinderile armelu și pe conducatori și portatori armelor din acestu Castru romanescu, astfel, câtu multi dintre fiii regimentului în urmarea portărei lor bune au ajunsu din soldati de rendu la dignitatea de Comandanti și la cele mai înalte vrednicii, totu acelu puternicu conducatori, Domni mei și fratiloru ostasi! ve va povetiui și de aci înainte spre fal'a și marirea regimentului și a braviloru lui comandanti.

Domnedieu sa ajute primul nostru erou campestru, Mai. Sele Imperatului și casei Sele Domnitore, tuturor ce-lu încungiura și-lu sprijinescu la întreprinderile destinate pentru fericirea popórelor din a sea gloriósa Monarchia.

Domnedieu sa sprijinesca triumfătoarele nostre arme de pace — din intréga armat'a austriaca, povetiundu-le cătra celu mai splendidu progresu; — spre a căruia tinta nadiuti și DVóstra diu'a și nóptea cu destula abnegare propria, dandu mâna de ajutoriu în rendu cu cealalta multime a fratiloru portatori de arme.

Domnedieu sa întarésca și sa sporésca și spiritulu celu bun alu acestui vestitu regimentu! — că prin alu Lui divinu ajutoriu și binecuvântata armonia, sa poteti și DVóstra, Domnilor și fratiloru asultatori! mai cu lesnire și usiuretate a portă și impliní oficiulu celu greu, care vi s'au incredintiatu.

Domnedieu sa audia rogaciunile nostre, și sa ne mângaié totdeun'a cu a sea parintésca și îndurătoare binecuvântare, implinindu cêrerile nevredniciloru robiloru sei după a fiacaru'a debuintia și folosintia vremelnica și vecinica! Aminu. — Popovicu m. p. Cap. c. r. castreanu.

Noutătile politice din afara disparu pelângă cuventulu de tronu francesu, care se desbete și se redesbete din toate părțile. — Desbaterile în camerele francesu inca sunt numai pregătitoare; cartea galbina (colectiunea celor mai însemnate documente ale statului), au esitu de sub tipariu.

Deputatiunea Turinesiloru a fostu priimita de Victoria Emanuilu. Camerele italiene se ocupa cu impartirea cea noua a regatului spre simplificarea și usurarea administratiunei; regelui se tramitu de toate părțile adrese de loialitate.

După unu telegramu alu „Herm. Ztg.“ etc. de aici bugetulu nostru austriacu pe anulu 1866. se dedă comitetulu financiaru pentru bugetulu anului 1865, că sa preconsulte, cându și în ce modu sa se ncepa desbaterea asup'a lui?

Burs'a din Vienn'a 10/22 Februaru 1865.

Metalicele 5%	72 10	Actile de creditu	188
Imprumulu nat. 5%	79 35	Argintulu	112 23
Actile de banca	804	Galbinulu	5 36